Bijlage 2

Uitvoeringsagenda Programma Flexwonen arbeidsmigranten 2014/2015

Inleiding

EU-arbeidsmigratie brengt Nederland economische voordelen, maar er zijn ook schaduwzijden. Rijk, gemeenten en maatschappelijke organisaties werken daarom sinds een aantal jaren samen om misstanden te voorkomen en aan te pakken. Hiertoe heeft minister Spies (BZK) behalve met gemeenten ook met koepelpartijen als VNG, Aedes, en sociale partners in de uitzendbranche, de vleesverwerkende industrie en de land- en tuinbouw sectoren op 28 maart 2012 een Nationale verklaring ondertekend waarmee het programma Flexwonen formeel van start is gegaan.
Partijen van de nationale verklaring en 9 regio's hebben binnen die aanpak de afgelopen 2 jaar gewerkt aan concrete afspraken over meer en betere huisvesting voor arbeidsmigranten. In deze afspraken is de analyse vastgelegd dat er in Nederland een tekort is van tenminste 31.000 passende plekken voor tijdelijke arbeidsmigranten.
Om het proces van de afgelopen 2 jaar gezamenlijk te evalueren en (uitvoerings)afspraken te maken voor 2014 / 2015, zijn de regio's en koepelpartijen middels een enquête bevraagd.

Resultaten enquête

Vrijwel alle 9 regio's geven aan extra inzet gepleegd te hebben: er zijn regiobijeenkomsten georganiseerd om gemeenten, werkgevers en huisvesters met elkaar in contact te brengen en afspraken te maken; er zijn aanjaagteams gevormd, er is beleid ontwikkeld, regelgeving is in kaart gebracht, etc. Naar verwachting zullen eind 2013 op 1 na alle regio's een intentieverklaring, convenant of ambitie hebben vastgesteld met bestuurlijke afspraken over aantallen te realiseren huisvestingsplekken en bijbehorende fasering van de uitvoering.
De meest betrokken koepels geven aan dat zij actief bezig zijn geweest met agendering en informatievoorziening op dit terrein. Er zijn handreikingen en toolkits gemaakt en er is een digitale community opgericht. Veel energie is gestoken in het onderling afstemmen van de inzet en de (mede)bekostiging van ondersteuning voor het programma Flexwonen.
De onderlinge samenwerking wordt als steeds beter ervaren, zowel binnen de regio's als met en tussen de koepelpartijen. Gelijktijdig wordt ook geconstateerd dat intensieve samenwerking in de toekomst hard nodig zal blijven, zeker nu de noodzaak voor huisvesting voor arbeidsmigranten steeds breder onderkend wordt. Tegelijkertijd is deze noodzaak nog niet voor elke partij helder; regionaal gezien kennen aanpalende gemeenten elkaars inzet soms niet, wat lastig is voor de samenwerking.
Bij de koepelpartijen is onderling begrip voor de wederzijdse belangen gegroeid en worden steeds vaker gezamenlijke initiatieven ontwikkeld om de regio's te stimuleren.

Men verwacht in het algemeen geen probleem met het borgen van de afspraken, behalve daar waar de WGR-plusregio's opgeheven worden. Daarbij zijn de partijen van de Nv unaniem van menig dat dit borgen de verantwoordelijkheid van de desbetreffende regio's is. Zij willen zelf blijven zorgen voor blijvende agendering bij hun achterban.
Mijlpalen zijn de oprichting van de Stichting Normering Flexwonen (SNF), en de Vereniging van Huisvesters Arbeidsmigranten (VHA).
Uiteraard blijven er knelpunten in de wet- regelgeving: bijvoorbeeld voor corporaties (bijv. administratieve last in het kader van de inkomenstoets, beperkte investeringscapaciteit), maar ook voor werkgevers (rond investeringen, lokale regeldruk en belastingen). Hierover vindt nader overleg plaats.

Aandachtspunt voor de toekomst is de huidige economische situatie waarin het lastiger wordt om investeerders te vinden die risico's willen nemen om huisvestingsplekken te realiseren. De afstemming tussen werkgevers, investeerders en gemeenten blijft daarom van belang om vertrouwen en stabiliteit te borgen. Kennis over verschillende sluitende businesscases zou bovendien een sneeuwbaleffect teweeg kunnen brengen.

Aandacht voor een positieve beeldvorming over arbeidsmigranten blijft nodig. Verbreding van de aanpak met taal, onderwijs, steunpunten etc. wordt van harte toegejuicht.

Regio's en partijen willen blijven samenwerken waarbij het Rijk gevraagd wordt te blijven faciliteren, ook voor bovenregionale afspraken, en mede met het oog op knellende wet- en regelgeving rond bv (over)bewoning en uitbuiting. Het landelijk gemeentenetwerk om kennis en ervaring te kunnen blijven uitwisselen moet worden voortgezet.
De website www.flexwonenarbeidsmigranten.nl wordt zeer gewaardeerd, vanwege de vele bruikbare informatie, actuele ontwikkelingen, relevante bijeenkomsten, netwerken en gegevens van lokale en regionale contactpersonen. Input van arbeidsmigranten zelf zou nog op de site kunnen worden opgenomen evenals meer praktijkvoorbeelden. Dit is ook de plaats voor een 'spoorboekje' voor nieuwe raadsleden!

Uitvoeringsagenda 2014/2015

Nu in de meeste regio's overeenstemming is bereikt over een gezamenlijk perspectief op de opgave inclusief bijbehorende uitvoeringsafspraken, start vanaf 2014 de uitvoeringsfase. De uitvoering op lokaal en regionaal niveau staat daarbij voorop. Daarvoor zijn lokale en regionale partijen (gemeenten, werkgevers, huisvesters) verantwoordelijk. Daarnaast is er in deze uitvoeringsfase een aantal onderwerpen dat voor alle regio's van belang is en waar regio's en partijen van de Nationale Verklaring gezamenlijk aan oplossingen werken. Het betreft in iedergeval de volgende onderwerpen:

- Het volgen/monitoren van de uitvoering van de afspraken die op regionaal niveau tot stand zijn gekomen.
- De opening van de Nederlandse arbeidsmarkt voor Roemenen en Bulgaren per 1 januari 2014.
- De gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014 en de mogelijke bestuurswisselingen.
- De blijvende ondersteuning door centrale partijen middels het Expertisecentrum Flexwonen Arbeidsmigranten (EFA) en het verspreiden van best-practise.
- De beeldvorming van (tijdelijke) EU-arbeidsmigranten op lokaal en regionaal niveau.
- De investeringsmogelijkheden, regelgeving en verdienmodellen die ontwikkeling van meer huisvesting mogelijk maken.
- Het verder stimuleren van professioneel en gespecialiseerd huisvestersschap ten einde een scheiding van wonen en werken te stimuleren, zeker daar waar het verblijf van een individuele arbeidsmigrant een minder tijdelijk karakter krijgt.
- Stimuleren van Bed-voor-bed afspraken en publiek-private samenwerking op lokaal niveau tussen gemeenten en ondernemers.
- Het toepassing van de norm voor de huisvesting van arbeidsmigranten in meer marktsectoren.
- Het beter in beeld krijgen van de kwalitatieve en kwantitatieve vraag naar Flexwonen.
- De doorontwikkeling en verdere bekendmaking van resp. de norm voor de huisvesting van arbeidsmigranten, het SNF-huisvestingscertificaat en de Stichting Normering Flexwonen (SNF).

Daarnaast vraagt de uitvoeringsagenda de volgende specifieke inzet van partijen:

- **Regio's en gemeenten**: streven, waar dat nog niet is gebeurd, naar het maken van concrete afspraken over aantallen huisvesting en geven vervolgens uitvoering aan deze afspraken. De publieke en private bestuurders in de regio zullen de regionale samenwerking blijven opzoeken en stimuleren. Ook blijven de regio's/gemeenten actief de voortgang met elkaar en met de koepels delen. Daartoe zal de voortgang in ieder geval 2x per jaar in portefeuillehoudersoverleg worden besproken. Ambtelijk BZK en provincie zullen daarbij worden uitgenodigd.

- **VNG:** arbeidsmigranten horen een reguliere doelgroep van het woonbeleid van gemeenten te zijn en dus een plek te krijgen binnen het volkshuisvestelijk beleidsinstrumentarium van woonvisie,

prestatieafspraken, huisvestingsverordening en bestemmingsplannen. De VNG blijft de huisvesting van arbeidsmigranten agenderen binnen haar activiteiten op het generieke beleidsterrein van het wonen. Het gaat hierbij om kennisdeling en kennisontwikkeling (platforms, opleidingen, informatiepakketten, verzamelen van goede voorbeelden) voor verschillende doelgroepen: raadsleden, bestuurders en ambtenaren. Ook samenwerking tussen gemeenten staat hoog op de agenda van de VNG en biedt aanknopingspunten met het huisvesten van arbeidsmigranten.

- **Aedes:** binnen de huursector zijn steeds meer doelgroepen die vragen om flexibele woonvormen. Arbeidsmigranten maken daar ook onderdeel vanuit. Aedes integreert mede daarom het dossier huisvesting arbeidsmigranten in het Aedes dossier Flexwonen. Ook zal Aedes actief aan kennisdeling blijven doen.

- **Betrokken Sociale partners**: werken verder aan het vormgeven van de Stichting Normering Flexwonen (SNF) en de opname van de normen in de CAO. Betrokken sociale partners wijzen er in dit stadium op dat draagvlak en ondersteuning onder (lokale) overheid en de markt van belang blijft. Voor een gelijk speelveld blijft daarom van belang dat het maatschappelijk middenveld en overheden de zelfregulering blijven ondersteunen. Omgekeerd zullen de sociale partners stimuleren dat hun leden actief het gesprek aangaan met gemeenten hierover. De ABU zal het SNF-certificaat per 1 augustus 2014 als lidmaatschapscriterium invoeren.

Expertisecentrum Flexwonen voor arbeidsmigranten: het expertisecentrum blijft een ondersteunende rol in 2014 vervullen en zal een businessmodel als verdienmodel nader uitwerken. De partijen van de NV zullen benaderd worden om een financiële bijdrage te leveren; BZK heeft deze al toegezegd.

BZK/Rijk: BZK blijft contactpersonen in de regio houden en zal via hen een vinger aan de pols houden over de voortgang in de regio's. BZK zal de regio's vragen de voortgang in ieder geval 2x per jaar in portefeuillehoudersoverleg te bespreken en daarvoor ambtelijk BZK en de provincie voor uit te nodigen. Verder informeert BZK de minister, de partijen van de Verklaring en Kamer (1x per jaar). Als de voortgang in een regio (erg) achterblijft, zal BZK met een of meer bestuurders van de NV het gesprek met desbetreffende regio aangaan. Als dat gesprek volgens de partijen van de NV en/of de regio niet tot bevredigende uitkomst leidt, dan vindt een overleg tussen de regio en de minister plaats. Tot slot zal BZK, waar nodig en mogelijk, knelpunten in wet- en regelgeving wegnemen.

Planning
Partijen blijven op ambtelijk en bestuurlijk niveau in 2014/2015 met elkaar samenwerken en overleggen. Er vindt minimaal eenmaal per jaar Bestuurlijk Overleg plaats, waarvan de eerste zal plaatsvinden najaar 2014 wanneer de (meeste) betrokken gemeenten hun bestuursoverdracht hebben afgerond.
De ambtelijke overleggen (stuurgroep Flexwonen en het normenoverleg) vinden plaats als voorbereiding op het Bestuurlijk Overleg en worden verder gepland wanneer daar vanuit de inhoud behoefte aan is.